

coneix...

Les Guixeres

El patrimoni perdut (II)

L'any 1762 en Jacint i l'Antoni Matheu-Alsina cedeixen uns terrenys a n'en Francesc Francí, a canvi que aquest es fes càrrec de la construcció de tres cases i un pou (podrien ser els actuals números 40 al 44 del carrer de l'Església?). Aquests terrenys, en els que en Francí també hi construï diverses cases (el rabal de Les Mallorquines), els destinà a pedreres per l'extracció de calç. L'any 1888 en Joan Francí, a causa de dificultats econòmiques, els vengué a un rajoler de les Corts de Sarrià avantpassat dels darrers propietaris, la família Ballet. Aleshores hi existien, ultra les cases, quatre pedreres anomenades "Cova de la Riera", "Cova de Sans", "Pedrera dels Frares." i "Les Costes", amb tres forns i tres fàbriques.

De tota aquesta indústria a la meitat del segle XX només en persistien tres guixeres: "Can Jordana", "Can Baratau" i "Can Boada".

La guixera de "Can Jordana" fou enderrocada l'any 1962 amb la construcció de l'autopista A-19, doncs en el seu emplaçament s'hi construï el pont que facilita l'entrada a aquesta via.

Pel que fa a la de "Can Baratau", cessà les activitats i en els seus terrenys s'instal·là l'empresa química Bacoba, que, amb el moviment de terres per la seva construcció i l'abandonament de les restes industrials feren desaparèixer qualsevol vestigi de la guixera. Actualment, amb la construcció del polígon industrial, s'ha remogut el terreny i han aparegut un llenç de mur de fàbrica amb el que podrien ser 6 boques de forn o accessos a les galeries d'explotació de la vella mina, malgrat que ja no es pot veure doncs s'hi ha construït al davant un altre mur de formigó.

De la guixera de "Can Boada" encara en resten forces vestigis: gruixuts murs, boques de forn o entrades de galeries situades a dins l'edifici de l'antiga fàbrica de pintures. Confiem que en el projecte d'urbanització d'aquesta zona de la Riera hi haurà prou sensibilitat, tant per part de la promotora com de les autoritats, perquè aquestes restes industrials es conservin per a la memòria històrica del nostre poble, i que es tindrà prou cura en els treballs per tal de no malmetre qualsevol possible troballa arqueològica, doncs no gaire lluny s'hi trobava la antiga vila romana de "Can Cutxet".

Quan es parla de les guixeres, no podem deixar de banda les referències a les coves de Montgat, avui pràcticament

desaparegudes, tot i que els anys seixanta encara en subsistien tres d'elles, segurament coincidents amb les relacionades en l'escriptura de venda de l'any 1888:

La "Cova de l'Embut", coneguda popularment com "El Sot de les Bruixes", estava situada en les immediacions de la guixera de "Can Jordana", aproximadament a l'indret on actualment hi ha l'abocador municipal (avinguda de la Unió). Tenia una recorregut de 255 metres. El 1962 la seva entrada desaparegué engolida per la runa procedent de les obres de la construcció de l'autopista A-19.

La "Cova de la Pedra" era potser la mes reduïda de les tres, i deu el seu nom pel gros bloc de pedra, després del sostre, que hi havia el mig de la cavitat. Situada en els terrenys de l'antiga guixera de "Can Boada" (actualment la "Mortera"), a tocar de la Riera de Sant Jordi, era la més atractiva, doncs conservava l'estat natural en no haver estat explotada per l'extracció de calç. Penso que podria ser la mateixa "Cova de la Riera" citada a l'inici d'aquest escrit.

Finalment cal destacar la més important, la "Cova de l'Aigua". L'entrada estava situada a l'embut de "can Baratau", per on s'accedia a una sala de 260 m² i d'aquesta a un altra, inundada, que dona nom a la cova. A continuació, una llarga galeria artificial de 82 metres, construïda durant la guerra civil per ser utilitzada com a refugi, condueix a l'altra vessant de la muntanya, la antiga guixera de "Can Boada". Actualment l'entrada natural està obstruïda per les tones de runa dipositades en l'embut. Solament es pot accedir per la galeria artificial, o sigui en sentit invers, tot i que en arribar al final de la galeria, a la sala on antigament hi havia el llac, aquest, convertit en un dipòsit de materials fangosos tòxics, procedents dels abocaments de la indústria química instal·lada a l'exterior, impedeix travessar-la i accedir a la sala principal. Tal vegada, en temps llunyans, aquesta cova es comunicués amb la del "Sot de les Bruixes".

Totes tres cavitats foren explorades i topografiades ara fa exactament 50 anys per membres del Grup d'Espeleologia del Centre Excursionista de Badalona. Un curiós article aparegut a la premsa fa més de 200 anys ens dona idea de la importància de les coves de Montgat. En un proper "Informatiu municipal" en farà la transcripció.

Abelard Chimisanas i Julià